

הנחיות למגדלי הזית, קיץ 2019

ד"ר יזהר טוגנדהפט, מדריך מטעים אורגניים

למגדלים שלום. הקיץ בעיצומו, הטמפרטורות רגילות לעונה, פרט לשרב שאופייני לעונות המעבר בעשרת השנייה של חודש יולי. יש להקפיד על השקייה תקינה כדי להגיע למסיק עם מימוש של מלוא פוטנציאל יצור השמן, בלי להתפשר על איכותו. למי שלא זכר או לא הספיק, אני מבקש להזכיר לעשות בדיקות עלים. רצוי לאמוד את היבול בחלקה ולתאם עם בית הבד המתאים, כדי שאלה יוכלו לחדש בזמן את ההיתר האורגני.

בדיקות עלים: יש לדגום כעלים מכל סביבות העץ, מכ-10

עצים בחלקה, מגובה 1.5-1.8 מטר לפי התמונה המצורפת (פורסם בחוברת הנחיות דישון ובדיקות עלים של שה"מ, משרד החקלאות). יש לדגום מעצים מייצגים של החלקה, כלומר בעומס יבול ועוצמת צימוח אופיינית. רצוי לסמן עצים אלה לצורך דיגום פרי בהמשך העונה, כפי שיוסבר להלן. הדוגמה צריכה לייצג זן וחלקה, כ-100 עלים.

הגנת הצומח:

זנב הזית פעיל מאוד, למרות השרב של אמצע יולי ש"איפס" את הדור השני. יש להקפיד על תקינות מתקני הלכידה.

למשתמשי NMF או סרה-טראפ, יש למלא מים במידת הצורך. חשוב לבצע ניטור סדיר של אוכלוסיית הזבוב, בעזרת לוחיות דבק צהובות רימיטרפ. יש לתלות שתי לוחיות לחלקה. בחלקות גדולות לוחית אחת לכל 50 דונם. יש לתעד את הממצאים (זכרים ונקבות יחד) אחת לשבוע. רצוי להכין גרף באקסל, כדי לראות את השתנות האוכלוסייה. מחשבים ממוצע לכל הלוחיות ומחלקים במספר הימים שבין הספירות. באוכלוסיות גדולות מאוד (יותר מ-5 זבובים ליום ללוחית) או כאשר מבחינים בעלייה רציפה ברמת האוכלוסייה, אפשר לתגבר את ההדברה בריסוס סקסס. בנוסף, יש לנטר נגיעות בפרי. דוגמים כמה עשרות פירות מרחבי החלקה כדי לבדוק הופעת עקיצות, רימות וגלמים. לעיתים נלווה לפעילות זבוב הזית בפרי רקבון שנגרם מפטריות שונות או מפעילות של יתוץ פרי הזית. לנגיעות משנית זו יש השפעה חזקה על איכות השמן.

סס הנמר: יש לנטר חורים פעילים ולסמן עצים נגועים. חורים פעילים אפשר להדביר בעזרת טרייסר אולטרה. טובלים מקל אוזניים (מעץ!) בחומר המרוכז ותוחבים למחילה. יצרנים המשווקים לשוק האמריקאי יכולים להשתמש בקוטלי חרקים הרשומים ל-NOP. אם בחלקה מוכרת היסטוריה של נגיעות גבוהה, או אם התגלו כותנות של הפרפר, יש לתלות נדיפיות לבלבול.

יתוץ ענפים עלול לגרום לנזק רב אם לא שומרים על אוכלוסייה נמוכה. יש לגזום ולשרוף ענפים יבשים מיד עם הופעתם בשטח. אין צורך לשרוף את כל הענף הנגזם, אלא רק את החלק בו מתגלמות הרימות הכתומות של המזיק.

הערכת עומס יבול חשובה מכמה טעמים: השקיה, הערכות למסיק ותיאום עם בית בד, תכנון השיווק.

השקיה לפי תכולת מים בפרי: הפרי הוא מבלע חזק מאוד של מים. השקיית חסר תפגע בפרוטוסנתזה וביכולת הפרי לייצר שמן. השקייה עודפת גורמת לפרי מלא מים ופגיעה במאזן האנזימטי של קצב יצור השמן בפרי. לוחות ההשקיה והאפליקציות אינן מתחשבות בעומס יבול או בדרישות המים של זנים שונים. משלב זה ועד למסיק, רצוי לכוון את ההשקיה לפי כמות המים בפרי. עד תחילת שינויי צבע יש לכוון ל-60% רטיבות. יש לדגום פרי אחת לשבוע מ-10 עצים מייצגים ולבדוק תכולת מים ("שיטת המיקרוגל"). מדגם זה יכול לשמש גם לניטור זבוב ולקביעת אינדקס הבשלה.

בדיקות שמן: יש לדגום פרי ולשלוח למעבדה לקביעה של תכולת שמן בפרי. יש לדגום לפחות 3 פעמים במהלך העונה. המדגם צריך לייצג זן וחלקה. שיא תכולת השמן ברוב זנים היא 50% מהמשקל היבש של הפרי (0.5 גרם שמן לגרם חומר יבש). מעבר לשלב זה אחוזי השמן בפרי "עולים" בגלל אובדן מים.

יש ללוות את מעקב ההבשלה ותכנון המסיק גם בקביעת **אינדקס הבשלה** איכות השמן מושפעת במידה רבה ממצב ההבשלה. ברוב הזנים ובעומס יבול נורמטיבי, רצוי למסוק באינדקס 3.5-4.0. דוגמים באקראי לפחות

100 פירות, מחלקים ל-8 קבוצות לפי המפתח הויזואלי (להלן), מכפילים מספר הפירות בכל קבוצה, סוכמים הכל ומחלקים במספר הפירות במדגם.

